

Na Mokambi Thomas S. Monson

Asekwi!

Lilita wana ya mpamba na ntongo ya Pasika ya yambo ezalaki eyano na motuna ya Yobo ete, “Soki moto akufi, ekozala ye lisusu na bomoi?”

Liyangani oyo ezalaki ya kafu-kafu. Na nkombo ya banso bao-
yo bazwanaki awa na kozwaka maloba to kobetaka miziki, lokola Mokambi ya Eklezia, naponi kolobela bino na ntango oyo bobele maloba mibale ya mpamba, maye mayebani lokola maloba manene koleka manso na lokota ya Angele. Epai ya Ndeko mwasi Cheryl Lant mpe basungi na ye, lisanga ya bayembi, babeti miziki, balobeli, maloba yango nde “Natondi bino.”

Mibu mingi mileki wana na Londres, Angleterre, nakendeki kotala magazini ya lokumu ya bilili mpe bikeko na Tate. Misala kitoko miyembama na basali ntoki ya lokumu lokola Gainsborough, Rembrandt, Constable, mpe basusu milakisamaki na ndako na nsima ya nzanga. Nakamwaki na kitoko na yango mpe nandimaki mayele ya mosala maye masengelaki mpo na kokokisa misala

miye ya kitoko koleka. Nzokande etando moko ya bilili biyembami na langi oyo etiamu mpembeni kuna na litumu ebendaki bokebi na ngai mpe esimbaki motema na ngai. Moyembi na yango, Frank Bramley, ayembaka kala na langi mwa ndako moko ya mawa oyo ezalaki kotala ebale oyo ezalaki kopepama na mipepe. Basi mibale, mama moboti mpe mwasi ya molobi mbisi bazalaki kotala mpe kozela butu mobimba mpo na bozongi na ye. Sikawa butu elekaki, mpe emonanaki lokola esalemi awa ete ye abungaki na ebale mpe akozonga te. Kongumbamaka na ngambo ya mama bokilo, moto ya kozipama na lolemo ya elemba ya mama mobange wana, elenge mwasi azalaki kolela na bozangi elikya. Buzi ya kopela oyo etiamaki na libaya ya lininisa ezalaki koyebisa ete bazelaki mpamba.

Na lolenge moko nayokaki mpasi ya motema ya elenge mwasi yango;

nayokaki bolozzi na ye. Likomi ya kobangisa oyo moyembi langi apesaki na mosala na ye eyebisaki nyonso mpo na lisolo ya kufa oyo. Etangamaki boye, *Ntongo ya Bozangi Elikya*.

O, lolenge nini elenge mwasi oyo azalaki na mposa makasi ya kozwa bolendisi, kutu bosolo, ya “Losambo ya bawa” ya Robert Louis Stevenson ete:

Ndako ezali epai ya moto ya masuwa, ndako uta na ebale, Mpe moto ya bokila azongi ndako uta na ngomba.¹

O ntei ya bikela binso ya kufa, moko te eyebani solo mpo na oyo etali suka na yango. Liwa eyaka na banso; ezali “libula na biso ya mologongo mobimba; ekoki kosenga babomi na ye na bomwana to na bolenge, [ekoki koya kobimela] na eleko ya ebandeli ya bomoi, to mokanda mwa bobiangi na yango ekoki kotindama kino nsuki ya mpembe ekotonda likolo na... moto; ekoki kokweya lokola mbano ya likama to bokono, ...to na ntina ya kokoma mobange; kasi esengeli koya.”² Ekozanga te kozala bobungisi moko ya pasi kati na lisanga ya bato mpe, mingi mingi na bilenge elataka mbata moko ya kosakana te na bandoto ezanga kokokisama, bamposa oyo esalemi te, mpe elikya etikala mpamba.

Nini oyo mozalani ya kufa, oyo akutani na bobungisi ya molingami to, na ntembe te, kotelemaka ye moko na ekuke ya bomoi oyo ezali na ndelo, amanyoli te nini ezali na ngambo mosusu ya elamba oyo

ekaboli oyo emonani na oyo ezangi komonana?

Bikeke bileki moto moko Yobo—oyo kala apambolamaki na makabo manso ya mokili, bobele na komimona ye moko komitungi-sama na nsomo ya nyonso oyo ekoki kokweyela moto—efandaki ye elongo na baninga na ye mpe abimisaki motuna ya ntango nyonso, ya mbula nyonso ete, “Soki moto akufi, ekoki ye kozwa lisusu bomoi?”³ Yobo alobaki makambo oyo mobali to mwasi nyonso na bomoi amanyolaki.

Na ntongo ya Pasika oyo ya nke-mbo nalingi totalela motuna ya Yobo—”Soki moto akufi, ekoki ye kozwa lisusu bomoi?”—mpe kopesa eyano oyo euti bobele na makanisi te kasi lisusu uta na liloba libimisami ya Nzambe. Nazali kobanda na makambo ya ntina monene.

Soki ezali na mwango kati na mokili oyo tozali, esengeli kozala na Mosali mwango yango. Nani akoki kotala bikamwa mingi ya molongo mobimba na kozangaka kondima ete ezali na mwango mpo na bato banso? Nani akoki kotia ntembe ete ezali na Mosali mwango?

Kati na buku ya Genese toyekoli ete Mokeli Monene azalisaki lola mpe mabele: “Mpe mabele ezalaki na lolenge te, mpe mazalaki mpamba; mpe molili ezalaki na etando ya mozindo.”

“Tika ete pole ezala,” elobaki Mokeli Monene, “mpe pole ezalaki.” Azalisaki bofungwami. Akabolaki mokili uta na mai mpe alobaki, “Tika mabele ebimisa matiti ...bantzete ya mbuma kobotaka mbuma na lolenge na yango, oyo mbuma

na yango ezali kati na yango moko.”

Akelaki minda mibale—moi mpe sanza. Minzoto miyaki na emekoleli na Ye. Azalisaki bikelamu na bomoi na mai mpe bandeke kopumbwa likolo ya mabele. Mpe ezalaki bongo. Akelaki bibwele, banyama, mpe biloko oyo bilandaka. Mosala esilaki.

Nsima na nyonso, Azalisaki moto na elilingi na Ye moko—mobali mpe mwasi—na mpifo likolo ya biloko nyonso na bomoi.⁴

Bobele moto azwaki mayele—bongo, mayele, mpe molimo. Bobele moto ye moko, na makoki maye, akokaki kozala na bondimi mpe elikya, mpo na bofuli mpe mposa ya kokonza.

Nani akokaki na lolenge ya kondimisa kotia ntembe ete moto—ekelamu ya monene koleka nyonso ya Mokeli Monene, na mpifo likolo ya biloko binso mosusu ya bomoi, na bongo mpe bolingi, na bwania mpe molimo, na mayele mpe bonzambe—akomi na nsuka na ye ntango molimo etikaka tempelo ya mabele?

Mpo na kososola ntina ya liwa, to-sengeli kotuya ntina ya bomoi. Pole moke ya boyambi esengeli kobimisa moi ya nzanga ya bobimisi, o nzela ya moye wapi toyebi ete tozalaki na bomoi yambo na mbotama na biso kati na bomoi oyo ya kufa. Na ezalela na biso yambo na mbotama tozalaki na ntembe te o ntei ya bana babali mpe bana basi ya Nzambe oyo bagangaki na esengo mpo na libaku ya koya na bomoi oyo ya kufa ya mikakatano kasi ya ntina mingi.⁵ Toyebaki ete ntina na biso ezalaki ya kozwa nzoto oyo ya mosuni, kolonga mimekano, mpe kolakisa ete tokobomba mitindo ya Nzambe. Tata na

biso ayebaki ete na ntina ya lolenge na biso ya bato ya kufa, tokosengini-ama, tokosumuka mpe tokokweya. Mpo ete tokoka kozwa libaku nyonso ya kolonga, Apesaki Mobikisi, oyo akomona mpasi mpe akokufa mpo na biso. Akomikaba kaka mpo na masumu na biso te, kasi lokola ndambo ya Bomikabi yango akolonga lisusu liwa ya nzoto liye totiami o nse na yango mpo na ntina ya Bokwei ya Adama.

Boye, mibu 2,000 koleka mileki, Klisto, Mobiksi na biso, abotamaki na bomoi ya kufa na ndako ya bampate na Beteleme. Mesiya oyo bayebisaki kala mingi liboso ete aya.

Mingi ekomamaki mingi te na ntina ya bomwana ya Yesu. Nalingaka mingi litangi uta na Luka ete: “Mpe Yesu akolaki na bwania mpe na molai, mpe na boboto na miso ma Nzambe mpe bato.”⁶ Mpe uta na buku ya Misala, ezali na maloba moku-se matali Mobikisi maye mazali na ndimbola monene: “[Ye] azalaki kotambola kosalaka bolamu.”⁷

Abatisamaki na Yoane na ebale ya Yaladene. Abiangaki Bapostolo Zomi na babale. Apambolaki bakoni. Atambwisaki batengoli, amonisaki bakufi miso, mpe ayokisaki bakufi matoi. Kutu asekwisaki bakufi na bomoi. Ateyaki, Atatolaki, mpe apesaki ndakisa ya bobongi nie mpo ete tolanda.

Mpe nsima etinda ya kufa ya Mobikisi ya mokili ekomaki na nsuka na yango. Elambo ya suka elongo na Bapostolo na Ye esalamaki na kisuku moko ya likolo. Liboso ezalaki Getesemane mpe ekulusu ya Kalivari.

Moto moko te ya kufa akoki kozwa likanisi ya ntina monene ya oyo

Klisto asalaki mpo na biso na Getesemane. Ye moko nsima alimbolaki makambo amonaki: “Oyo mpasi elengisaki ngaimai kutu Nzambe, ya lokumu koleka banso, kolenga mpo na bolozi, mpe kobi-ma makila na lidusu moko moko ya mposo, mpe komona mpasi ezala na nzoto mpe na molimo.”⁸

Nsima ya bolozi ya Getesemane, sikawa esilaki ya ye nzoto makasi, basimbaki Ye na makasi, maboko ya kokangama mpe bamemaki ye liboso ya Anna, Kayafa, Pilato, mpe Elode. Bafundaki Ye mpe balakelaki Ye mabe. Bambata ya bonsoni oyo babakisaki elembisaki nzoto na Ye oyo ezokaki na mpota. Makila mata-ngaki na elongi na Ye mpo bafinaki na makasi ekoti ya nsende na moto na Ye, kotobolaka nkongia na Ye. Mpe mbala moko lisusu bamemaki Ye na Pilato, oyo amitikaki na makelele ya ebele ya bato na nkanda kolangaka: “Baka ye na ekulusu, baka ye na ekulusu.”⁹

Babetaki ye na fimbo ya mposo kati na oyo wapi batiaki biteni ya bibende mpe mikuwa ya makasi. Kotelemaka uta na nko ya fimbo, kotambolaka na kondingbandingba Amemaki ekulusu na Ye moko kino akokaki te mpe mosusu azwaki bozito mpo na Ye.

Suka suka na ngomba moko na nkombo ya Kalivari, ntango batali bazanga lisalisi bazalaki kotala, nzoto na Ye ya mpota ebetisamaki sete na ekulusu. Na kozangaka mawa batiolaki Ye mpe balakelaki Ye mabe. Kasi Agangaki, “Tata, limbisa bango; mpo bayebi te nini bazali kosala.”¹⁰

Bangonga ya bolozi elekaki lokola bomoi na Ye ezalaki kobima na Ye.

Uta na bibebo bikauka maloba maye mabimaki, “Tata, na maboko na yo napesi bomoi na ngai: mpe esilaki ye koloba boye, azongisaki molimo.”¹¹

Lokola kimia mpe libondi ya liwa etonda na boboto ekangolaki Ye uta na mawa ya bokufi, Azongaki epai na Tata na Ye.

Na ntango ya nsuka nsuka, Moteyi akokaki koboya. Kasi asalaki yango te. Alekaki o nse ya manso ete Akoka kobikisa biloko binso. Nzoto ezanga bomoi na Ye ememamaki na lombangu kasi etiamaki na lilita oyo badefaki.

Ezali na maloba kati na Boklisto maleki maye banzulu balobaki na Malia Magdala mpe Malia mosusu oyo bazalaki kolela na ndimbola ntango, o mokolo mwa yambo ya mposo, bapusanaki penepene na lilita mpo na kobatela nzoto ya Nkolo na bango. Anzulu alobaki:

“Mpo na nini ezali bino koluka moto na bomoi o ntei ya bakufi?

“Azali awa te, kasi asekwu.”¹²

Mobikisi na biso azali lisusu na bomoi. Moko ya makambo manso ya nkembo, ya bolendisi, mpe ya bope-si elikya koleka manso ya lisolo ya mokili mobimba esalemaki—elonga likolo ya liwa. Mpasi mpe bolozi ya Getesemani mpe Kalavari ekombolamaki nyonso. Lobiko ya bato banso mobimba ekomaki likambo ya solo. Bokwei bwa Adama esengisamaki.

Lilita ya mpamba na ntongo ya Pasika ya yambo wana ezalaki eyano na motuna ya Yobo ete, “Soki moto akufi, ekoki ye kozwa lisusu bomoi?” Epai ya banso kati na lokito ya mongongo na ngai, nasakoli, Soki moto akufi, akozwa lisusu bomoi. Toyebi, mpo tozali na pole ya bosolo oyo ebimisami.

“Mpo lokola liwa eyaki na moto, na moto mpe eyaki bosekwi uta na liwa.

“Mpo lokola banso bazali kokufa na Adama, bongo mpe na Klisto banso bakoyeisama na bomoi.”¹³

Natangaki—mpe nandimi—mapamboli ma baoyo wana bayokaki mpasi ya liwa ya Klisto mpe basepelaki na esengo ya bosekwi na Ye. Natangaki—mpe nandimi—matatoli ma baoyo kati na Mokili ya Sika bayaki kotala bango na se Nkolo mosekwu se moko oyo.

Nandimi litatoli ya moko, oyo kati na eleko oyo, asololaki elongo na Tata mpe Mwana kati na zamba oyo ebiangami sikawa ya bule mpe oyo apesaki bomoi na ye, kokangaka litatoli wana na makila na ye. Asakolaki ete:

“Mpe sikawa, nsima ya matatoli mingi maye mapesami na ntina na ye, oyo ezali litatoli, ya nsuka na manso, oyo topesi na ntina na ye: Ete azali na bomoi!

“Mpo tomonaki ye, kutu na lobo-ko ya mobali ya Nzambe; mpe toyokaki mongongo moko kopesaka litatoli ete azali Mwana se Moko ya Tata.”¹⁴

Molili ya liwa ekoki ntango nyonso kobenganama na pole ya bosolo oyo ebimisami. “Nazali lisekwa mpe bomoi,” elobaki Moteyi.¹⁵ “Natikeli bino kimia, napesi bino kimia na ngai.”¹⁶

Mibu mileki mingi nayokaki mpe natangaki matatoli ya motango mingi mpo ya kotanga, maye makabolamaki na ngai na bato oyo batatolaki bosolo ya Bosekwi mpe baoyo bazwaki, na bangonga na bango ya mposa makasi, kimia mpe libondisi oyo elakamaki na Mobikisi.

Nakotanga kaka ndambo ya moko na lisolo ya lolenge lona. Mposo

mibale eleki nazwaki mokanda moko uta na tata moko ya bana sambo oyo akomaki na ntina ya libota na ye mpe, mingi mingi, mwana mobali na ye Jason, oyo abelaki bokono ntango azalaki na mibu 11. Na mwa mibu mingi milandi nsima, maladi ya Jason ezongelaki ye mbala mingi. Tata oyo alobelaki ezalela malamau mpe motema ya bonkonde ya Jason, oyo atako azalaki na mitungisi na nzoto. Jason azwaki Bonganzambe bwa Alona na mobu ya 12 mpe “ntango nyonso akokisaki mikumba na ye na lolenge ya malamau koleka, azala malamau to mabe.” Azwaki mbano na ye ya molongo ya Eagle Scout Award ntango azalaki na mibu 14.

Elanga eleki, kala mingi nsima ya mobu ya 15 ya bokundoli ya mbotama ya Jason, bamemaki ye lisusu na lopitalo. Na moko ya bambala tata na ye akendaki kotala ye, akutaki ye miso ma ye ya kokangama. Lokola ayebaki te soki Jason alalaki to azalaki ya kolamuka, alobelaki ye malembe, “Jason”, elobaki ye, “Nayebi ete osili kokutana na mikakatano mingi na bomoi na yo ya mokuse mpe ete ezalela na yo ya sikawa ezali mpasi. Atako bongo ozali na etumba monene liboso, nalingi te ata moke ete obungisa elikya na yo na Yesu Klisto.” Alobaki ekamwisaki ye ntango Jason afungolaki miso na ye mpe alobaki, “Soki moke te!” na mongongo moko ya polele, ya mokano. Nsima Jason akangaki miso na ye mpe alobaki lisusu te.

Tata na ye akomaki: “Na maloba mpamba oyo, Jason abimisaki litatoli ya nguya koleka mpenza, ya peto ya Yesu Klisto naino nayoka te... Lokola maloba na ye ‘soki moke te!’

makomamaki kino na molimo mwangai mokolo mona, motema na ngai etondaki na esengo ete Tata wa ngai na Likolo apambolaki ngai kozala tata ya mwana mobali oyo ya mpiko mpe ya lokumu...Ezalaki mbala ya suka oyo nayokaki ye kosakola litatoli na ye ya Klisto.”

Atako libota na ye ezalaki kozala ete oyo ezali mbala mosusu ya kozonga lopitalo lokola momeseno, Jason akufaki liboso ya kokokisa mposo mibale nsima. Ndeko na ye ya mobali mpe ya mwasi bazalaki kosala misio na ntango wana. Ndeko mobali mosusu, Kyle, autaki kaka kozwa libiangi na ye ya misio. Solo, libiangi yango eyaki mbangu koleka ntango bazelaki yango, mpe na mokolo ya mitano, mposo moko kaka liboso ete Jason akufa, libota lisanganaki na kisuku moko ya lopitalo mpo ete misio ya Kyle efungwama kuna mpe ekabolana na libota mobimba.

Na mokanda na ye epai na ngai, tata oyo atiaki foto ya Jason na mbeto na ye ya lopitalo, elongo na ndeko mobali na ye ya nkulutu Kyle kotelemaka mpembeni ya mbeto na ye asimbi mokanda ya libiangi na ye ya misio. Mwa maloba oyo makomamaki o nse ya foto: “Babiangami kosalela misio na bango esika moko—na ngambo nyonso mibale ya elamba.”

Ndeko mobali mpe ndeko ya mwasi ya Jason oyo bazalaki kosalela misio batindaki mikanda ya kitoko, ya bolendisi na ndako mpo na kokabola na bokundami ya Jason. Ndeko na ye ya mwasi oyo azalaki kosalela misio na West Misio ya Buenos Aires, lokola ndambo ya mokanda na ye, akomaki:

“Nayebi ete Yesu Klisto azali na bomoi, banso na biso, kotangaka molingami na biso Jason, tokozala na bomoi mpe... Tokoki kozwa bole ndisi na boyebi ya solo oyo tozali na yango ete tokangamaki esika moko lokola libota ya seko. ...soki tosali makasi mpo na kotosa mpe kosala malamau mingi koleka, tokomona ye lisusu.” Akobaki boye: “Litangi ya makomi oyo nalingaka kala ezwaki ntina to ndimbola ya sika mpe ya motuya o ntango oyo. . . . [Uta na] Emoniseli mokapo 21, molongo ya kotanga 4: ‘Mpe Nzambe akokausa mai manso na miso na bango; mpe liwa ekozala lisusu te, mawa mpe te, bileli mpe te, mpe mpasi ekozala lisusu te: mpe makambo yak ala makoleka.’”

Balingami bandeko ba ngai babali mpe basi, na ntango na biso oyo ya mawa manene koleka mpenza, tokoki kozwa kimia monene uta na maloba ma anzelu na ntongo wana ya Pasika ya yambo: “Azali awa te: mpo asekwi.”¹⁷

Asekwi! Asekwi!

Yebisa yango na mongongo ya esengo.

Asili kobuka mikolo misato na ye misato ya boloko;

Tika ete mabele manso mobimba masepela.

Liwa elongami; moto akomi nsomi.

*Klisto azwi elonga!*¹⁸

Lokola moko ya banzeneneke baleki malamau na Ye lelo awa na mabele; Eyenga ya nkembo oyo ya Pasika, nasakoli ete oyo ezali solo, na nkombu na Ye ya bule—kutu nkombu

ya Yesu Klisto, Mobikisi na biso—
amene.

MATANGI

1. Robert Louis Stevenson, “Losambo ya bawa,” in *An Anthology of Modern Verse*, ed. A. Methuen (1921), 208.
2. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, bobimisi ya mbala ya 3 (1916), 20.
3. Yobo 14:14.
4. Tala Genese 1:1–27.
5. Tala Yobo 38:7.
6. Luka 2:52.
7. Misala 10:38.
8. D & C 19:18.
9. Luka 23:21.
10. Luka 23:34.
11. Luka 23:46.
12. Luka 24:5–6.
13. 1 Bakolintia 15:21–22.
14. D & C 76:22–23.
15. Yoane 11:25.
16. Yoane 14:27.
17. Matai 28:6.
18. “Asekwi!” *Nzembo*, no. 199.

Mateya mpo na Ntango na Bisu

Mateya mpo na kelasi ya Bonganganzambe ya Melekisedeke mpe Lisanga ya Bamama Basungi o mikolo ya Eyenga ya minei matali “Mateya mpo na Ntango na Bisu.” Liteya moko moko ekoki kolengelama uta na lisolo moko to uta na masolo nzike maye mapesamaki na likita linene ya sika sika. Bakambi ba makonzi mpe ya distiliki bakoki kopona lisolo nini ba kosalela, to bakoki kotika mokumba moye na baepisikopo to na bakambi ya bitape. Bakambi basengeli kobeta sete na likambo ya motuya mpo na bandeko babali ba Bonganganzambe ya Melekisedeke mpe bandeko basi ba Lingomba ya Bamama Basungi koyekola masolo se moko yango na mikolo se moko wana ya Eyenga.

Baoyo bakokota na kelasi ya Eyenga ya minei balendisami koyekola mpe komema na kelasi zulunale ya sika sika ya likita linene.

Makanisi mpo na Kolengela Liteya uta na Masolo yango

Sambela ete Molimo Mosantu aza-la elongo na yo wana ezali yo koyekola mpe koteya lisolo to masolo

yango. Okoki kosengininiama mpo na kolengela liteya na kosalelaka buku to masolo mosusu, kasi masolo ya likita linene ezali manaka to pologalami oyo endimami. Mosala opesami ezali ya kosalisa basusu koyekola mpe kosalela nsango malamumu na bomoi lokola eteyamaki na likita linene ya sika sika ya Eklezia.

Tanga lisolo to masolo yango lisusu malamumu, kolukaka mabongisi mpe malongi oyo ezali kokutana na mposa ya bandeko ya kelasi na yo. Tala lisusu masolo, matangi ya makomi, mpe maloba uta na masolo yango maye makosalisa yo koteya bosolo oyo.

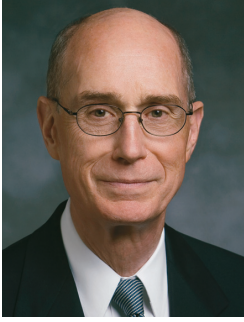
Sala ebongiseli ya mokuse ya lolenge nini okoteya mabongisi mpe malongi yango. Ebongiseli yango ekozala na mituna oyo ekosunga bandeko ya kelasi:

- Koluka mabongisi mpe malongi kati na lisolo to masolo yango.
- Kanisa na ntina ya ndimbola na yango.
- Kabola bososoli, makanisi, mayele ya kosala, mpe matatoli.
- Salela mabongisi mpe malongi maye na bomoi na bango.

SANZA	MATEYA YA EYENGA YA MINEI
Sanza ya mitano 2010— Sanza ya zomi 2010	Masolo mabimisami na <i>Liahona</i> * ya Sanza ya mitano 2010
Sanza ya zomi na moko 2010— Sanza ya minei 2011	Masolo mabimisami na <i>Liahona</i> * ya Sanza ya zomi na moko

© 2010 na Intellectual Reserve, Inc. *Lotomo nyonso na bakomi*. Ebetami na USA. Endimami na lokota ya Angele: 6/09. Bondimami na Bobongoli: 6/09. Bobongoli ya *First Presidency Message, May 2010*. Lingala. 09365 639

*Masolo oyo ezali komonana (na nkota mingi) na site na biso ya conference.lds.org.

Na Mokambi Henry B. Eyring

Mosungi ya Yambo kati na Bokambi ya Yambo

Salisa Bango o Nzela na Bango ya Bozongi Ndako

Tozali kosalisa bana ya Nzambe malamumu koleka mpenza na kopesaka bango nzela ya kotonga bondimi na Yesu Klisto mpe na Nsango malamumu na Ye oyo ezongisami wana ezali bango naino bilenge.

Bandeko babali mpe basi, Tata na biso na Likolo alingi mpe asengeli lisalisi na biso mpo na kozongisa bana na Ye ya molimo na ndako epai na Ye lisusu. Nazali kolobela lelo na ntina ya bilenge oyo basili kokoma kati na Eklezia na Ye ya solo mpe boye bazali kobanda kotambola na nzela ya moke mpe ya nkaka mpo na kozonga epai na ndako na bango ya lola. Alingi bango bazwa noki awa bokasi ya molimo mpo na kotikala na nzela. Mpe Asengeli lisalisi na biso mpo na kozongisa bango noki na nzela soki bandi koyenga-yanga mosika.

Nazalaki elenge episikopo ntango nabandaki komona polele mpo na

nini Nkolo alingi tolendisa bana ntango bazali naino bilenge mpe kobikisa bango na lombangu. Nakoyebisa bino lisolo moko ya elenge moko oyo azali elilingi ya mingi oyo namekaki kosalisa na botamboli ya mibu.

Afandaki liboso na ngai na kiti na ngai ya episikopo. Alobelaki ngai makambo matali bomoi na ye. Abatisamaki mpe akotisamaki lokola mondimi ya Eklezia wana ezalaki ye naino na mibu mwambe. Mpinzoli ezalaki te na miso na ye lokola abetaki lisolo na ye kino na mibu 20 miye milandaki, kasi mawa mazalaki na mongongo na ye. Alobaki ete makambo mabandaki kobeba ntango aponaki kozala na bato oyo akanisaki ete

bazalaki bato ya sai-sai. Nde abandaki kobuka oyo emonanki ete mitindo ya minene te.

Yambo ayokaki mwa mawa moke mpe boswi ya elindo. Kasi kokangama na baninga na ye wana epesaki mwa mayoki lisusu ete baling ye, mpe boye mokano ya koyambola emonanaki ntina monene te. Wana ezalaki mibeko miye abukaki kokoma se minene, ndoto ya ndako ya esengo ya seko emonanaki lokola eloko moko enzuluka.

Afandaki wana liboso na ngai kati na oyo abengaki bwale ya mpasi. Alingaki ngai nalongola ye uta na motambu ya masumu oyo amizwamaki ye moko ya kokangama. Kasi nzela bobele moko ya kobima mpo na ye ezalaki ya kosalela bondimi na Yesu Klisto, ya kozala na motema mobukama, koyambola, mpe boye kopetolama, kobongwana, mpe kolendisama o nzela ya Bomikabi bwa Nkolo. Napesaki litatoli na ngai epai na ye ete nyonso wana ekokaki kosalema. Mpe ezalaki, kasi mpasi mingi koleka ete kosalela bondimi na ebandeli ya bomoi na ye na nzela ya mobembo na ye ya kozonga na ndako epai ya Nzambe mpe ntango abandaki yambo koyenga-yenga.

Boye tozali kosalisa bana ya Nzambe malamumu koleka na kopesaka bango nzela ya kotonga bondimi na Yesu Klisto mpe na Nsango malamumu na Ye oyo ezongisami wana ezali bango naino bilenge. Mpe nsima to sengeli kosalisa bango kopelisa lisusu moto ya bondimi yango mbangu liboso ete ekufa wana ezali bango koyenga-yenga mosika na nzela.

Boye bino elongo na ngai tokoki kozwa mbele libaku ya ntango nyonso mpo na kosunga baoyo bazali kosala mobembo o ntei ya bana ya Nzambe. Mobikisi ayebisaki biso mpo na nini eye esengeli kozala bo-ngo ntango Alimbolaki mobembo ya likama mpo na bana banso ya Nzambe na molimo o nzela ya londende nyonso oyo Satana mpe mamasumu bazali kotia:

“Bokota na ekuke ya moke; mpo monene ezali ekuke, mpe ya etando ezali nzela, oyo ekambaka na bobebisami, mingi ezali baoyo bakendeka kuna.

“Mpo moke ezali ekuke, mpe nka-ka ezali nzela, oyo ekambaka na bomoi, mpe moke ezali baoyo bazwaka yango.”¹

Kolengelaka mposa ya bana na Ye, Tata ya Likolo ya bolingo atiaki malako mpe babikisi na nzela na bango. Atindaki Mwana mobali na Ye Yesu Klisto mpo na koyeisa nzela ya bokengi ekoka kosalema mpe komonana. Abiangaki lokola Profeta na Ye na bantango oyo Mokambi Thomas S. Monson. Uta na bolenge na ye Mokambi Monson ateyaki bobele lolenge ya kotikala na nzela te kasi mpe lisusu lolenge nini ya kobikisa baoyo bakambamaki mosika na nzela kati na mawa.

Tata na Likolo atiki biso na bisika ya ndenge na ndenge mpo na kolendisami mpe, ntango tosengeli, kome-ma bato na mobembo na bokengi. Mikumba na biso ya minene koleka mingi ezali kati na libota. Ezali mikumba minene mpo libota ezali na libaku uta na ebandeli ya bomoi ya

mwana ya kotia makolo na bango ngwi na nzela ya kozonga ndako. Baboti, bandeko babali mpe bandeko basi, bankoko, batata mwasi mpe banoko bakomisami bakambi mpe babikisi ya nguya koleka o nzela ya mokangano ya bolingo oyo ezali lolenge mpenza ya libota.

Libota ezali na litomba ya bomoi ya mwana na mibu ya mwambe ya yambo ya bomoi ya mwana. Na mibu miye ya bobateli, na ntina ya Bomikabi ya Yesu Klisto, nzela ya Satana kosalela londende ya molili mpo na kobomba nzela oyo ezali ya kokangama. Na mibu miye ya motuya Nkolo asalisaka mabota na kobiangaka basali ya Primaire mpo na kosalisa na kolendisami bana na molimo. Apesaki mpe lisusu bamemi ya bonganzambe ya Alona mpo na kopesa elambo. Na nsambo oyo ya elambo, bana bayokaka elako ete mokolo moko bakozwa Molimo Mosantu lokola mokambi soki bazali na botosi na mitindo mya Nzambe. Lokola mbano, balendisami mpo na kotelemela masenginia ntango makoya mpe nsima, ntango mosusu na mikolo mikoya nsima, mpo na kokende kobikisa basusu.

Baepisikopo mingi kati na Eklezia bafulami mpo na kobianga bato ya makasi koleka banso kati na palwasi mpo na kosalela mwana moko moko kati na Primaire. Bakoya kososola ete soki balendisami na bondimi mpe litatoli, bakozala na mposa mingi te babikisa bango ntango bakozala bantzenga. Basosoli moboko ya makasi na molimo ekoki kotia bokeseni mpo na ntango nyonso ya bomoi.

Banso tokoki kosalisa. Bamama nkoko, Batata nkoko, mpe moto moko moko ya libota oyo ayebi mwana akoki kosalisa. Esengeli kaka te bapesama libiangi na Primaire. Etali mpe mbula te. Mwasi moko ya lolenge wana, lokola elenge, azalaki na kati ya bakambi ya bana na primaire oyo basungaki kosala mokano ya CLB.

Alembaki soki moke te mpo na kosalela bana. Ateyaki kati na Primaire ya palwasi na ye, na bon-senga na ye moko, kino akokisaki penepene na mbula 90. Bana mike bakokaki koyoka bolingo na ye mpo na bango. Bamonaki ndakisa na ye. Bayekolaki uta na ye mabongisi ya pete ya nsango malamumu ya Yesu Klisto. Mpe likolo ya nyonso, bayekolaki koyoka mpe kosola Molimo Mosantu. Mpe ntango bayebaki, bazalaki na makoki malamumu o nzela na bango ya bondimi mpo na kotelemela masenginia. Emonani mpenza ete bakozala na mposa mingi te ete babikisami mpe bakozala bato balengelemi mpo na kobikisa basusu.

Nayekolaki nguya ya bondimi mpamba na losambo mpe na Molimo Mosantu ntango bana na biso bazalaki mike mike. Mwana mobali na biso ya liboso abatisamaki naito te. Baboti na ye, bateyi na ye ya Primaire, mpe basali ya bonganzambe bamekaki kosalisa ye koyoka mpe kososola Molimo mpe lolenge nini kozwa lisalisi na Ye.

Mokolo moko nsima na nzanga mwasi na ngai amemaki ye na ndako ya mwasi moko oyo azalaki kotangisa ye kotanga. Mwango na biso

ezalaki ete nasengelaki kokamata ye na nzela na ngai ya bozongi ndako uta na mosala.

Liteya na ye esukaki liboso koleka ntango oyo tokanisaka. Alakisaki na motema moko ete aye-baki nzela ya bozongi ndako. Boye abandaki kotambola. Ayebisaki biso nsima ete azalaki na bobangi ata moko te mpe alingaki likanisi ya kozala ye moko o nzela ya mombembo na ye. Ekendaki ye mwa mosika na bametele 80, molili ebandaki kaka kokoma molili mingi. Abandaki sikawa mpe komona ete azalaki naino mosika mpenza na ndako.

Akoki se kokundola minda ya mituka lokola mizalaki koya mpe koleka ye mpe mitiaki mobulu na mpinzoli na ye. Ayokaki lokola mwana moke, kasi lokola elenge mobali oyo asepelaki kozonga ndako ye moko te. Asosolaki ete asengelaki kozwa lisalisi. Bongo eloko moko eyaki na makanisi na ye. Ayebaki ete asengelaki kosambela. Mpe boye atikaki nzela mpe akendaki epai na banzete wapi akoki te komona na molili. Azwaki esika ya kofukama mpo na kosambela.

O nzela ya molili akokaki koyoka mingongo ya bato koya epai na ye. Bilenge mibale bayokaki ye kolela. Wana ezalaki bango kobeleva, balobaki ete, “Ekoki biso kosalisa yo?” Na mpinzoli na ye ayebisaki bango ete abungaki mpe alingaki kozonga ndako. Batunaki ye soki ayebaki nimelo ya telephone to ya ndako na bango. Ayebaki te. Batunaki ye soki ayebaki nkombo na ye. Ayebaki yango te.

Bamemaki ye na esika ya penepene wapi bazalaki kofanda. Kuna bazwaki nkombo ya libota na biso na manaka ya buku ya telephone.

Ntango nayambaki libiangi ya telephone, nakimaki mbangu mpo na kobikisa ye, kozongisaka matondi ete bato ya motema malamubati-maki na nzela na ye ya kozonga ndako. Nazongisi matondi ete bateyaki ye kosambela na bondimi ete lisalisi ekoya ntango abungi. Bondimi yango ememaki ye na bokengi mpe ememelaki ye bato ya kobikisa mbalingi koleka ete akoki kotanga te.

Nkolo atiaki emekoleli moko ya kobikisa mpe ya babikisi kati na bokonzi na Ye. Kati na bwania na Ye Nkolo afulaki basali na Ye ya kotia boko banzela ya nguya koleka mpo na kolendisa biso mpo ya kotia na esika babikisi ya malamubati koleka wana ezali biso koleka o nzela ya mibumya bonzenga.

Oyebi pologalami mibale ya nguya oyo epesami na Nkolo. Moko, mpo na bilenge basi, ebiangami Bokoli na Yo Moko. Mosusu, mpo na bamemi ya Bonganganzambe ya Alona, ebiangami Mosala Epai ya Nzambe. Tozali kolendisa bilenge na nkola ya sika kotala makoki na bango moko ya kotonga bokasi monene ya molimo. Mpe tozali kosenga na baoyo bazali na mokumba ya kotalela bilenge oyo koteleva mpo na oyo Nkolo asengisi biso kosala mpo na kosalisa bango. Mpe lokola lobi ya Eklezia etali bango, biso banso etali biso.

Bapologalami mibale oyo esili kobongisama, kasi ntina na yango ebongwami te. Mokambi Monson

alobeli yango boye: tosengeli “koyekola nini tosengeli koyekola, kosala nani tosengeli kosala, mpe kozala nani tosengeli kozala.”²

Buku moke ya *Bokoli na Yo Moko* mpo na bilenge basi ezali kotiantina yango polele mpo na bango: “Pologalami ya Bokoli na Yo Moko esalelaka mituya mwambe ya Bilenge Basi mpo na kosalisa na koyeba malamubati mingi kokoka nani ozali, mpo na nini ozali awa mpe nini osengeli kosala lokola elenge mwana ya Nzambe ya mwasi komilengele mpo na moko lo okokende na tempelo mpo na kosala mayokani ma bule.”

Elingi koloba ete bilenge basi “bakokamata mikano, bakokokisa yango, mpe kopesela yango mbando epai ya moboti to mokambi moko.” Elako epesami ete “Mimekoli okotia wana ezali yo kosala na Bokoli na Yo Moko—ndakisa losambo, boyekoli ya makomi, kosalisa, mpe kobatela zulunale—ekokoma mimeseno na yo moko ya mokolo na mokolo. Mimeseno miye mikolendisa litatoli na yo mpe mikosalisa yo koyekola mpe komibongisa na bomoi na yo mobimba.”³

Pologalami ya Mosala Epai ya Nzambe mpo na bilenge mibali kati na Bonganganzambe ya Alona elendisamaki mpe ebetisamaki sete. Ekotiamana na buku moko mpamba mpo na lotomo nyonso misato ya Bonganganzambe ya Alona. Bilenge mibali mpe bakambi na bango bakozwa kopi moko ya buku oyo ya sika. Ezali esalelo moko ya nguya. Ekolendisa matatoli na bango mpe mikangano na bango na

Nzambe. Ekosalisa bango koyekola mpe kolinga kokokisa misala mya bango ya bonganganzambe. Ekolendisa mikangano na bango na baboti, o ntei ya baninga ya lisanga likoki, mpe na bakambi na bango.

Nyonso mibale ya bapologalami oyo ezali kotia mokumba monene na bokasi ya bilenge bana mibali bango moko. Babiangami koyekola mpe kosala makambo oyo makozala mpasi lokola etumba mpo na bango moko. Wana ezali ngai kobanza na bolenge na ngai moko. Nakoki te kokundola ete ezalaki na makambo ya kobundela mingi. Na mwa mabaku moke nabiangamaki kotelema na mimekano mya lolenge lona, kasi bobele sikawa mpe o ntango ena. Pologalami oyo ezali kosenga elandisama na kokende liboso, esengeli kosala makasi mpenza, mpe kosangisa boyekoli mpe makambo ma molimo na mwa bambula.

Na kobanzaka nasosolaki ete eye ezali kati na babuku ya mike mike oyo ezali lolenge ya Nkolo ya kotiela nkola ya sika motema mpe na biso banso oyo tolingaka ye. Mpe nazali na bilembo ya solo ete motema oyo atieli bango ezali malamumu.

Na botamboli na ngai kokende kotala Eklezia namonaki masanga makoki ma Bonganganzambe ya Alona kati na mosala. Namonaki bilenge mibali kolanda bimekoleli ya koyekola, kosalaka miango ya kosala nini Nzambe alingi bango kosala, mpe kobimaka kosala nini bakanaki kosala mpe kokabolaka na baninga lolenge nini babongwanaki na molimo. Mpe lokola nazalaki kotala mpe

koyoka, ekomaki polele ete batata, bamama, bakambi, baninga, mpe kutu bato ya penepene na lisanga basimbamaki na Molimo wana eyokaki bango bilenge kotatola ete balendisamaki. Bilenge batombwamaki wana ezalaki bango kopesa litatoli, mpe ezalaki bongo mpo na baoyo bamekaki kosalisa bango batelelma.

Pologalami ya Bilenge Bana basi ezali kati na yango emekoleli ya nyoya se moko wana ya kokolisa bokasi na molimo na Bilenge Basi mpe ya kopesa biso libaku ya kosalisa. Bokoli na Yo Moko ezali kosalisa bilenge basi komilengela kozwa maku li ma tempelo. Basungami na ndakisa ya bamama, bamama nkoko, mpe mwasi nyonso ya sembo nzinga nzinga na bango kati na Eklezia. Namonaki lolenge nini baboti basungaki mwana na bango ya mwasi kokokisa ntina mpe bandoto na ye na kokomaka mpe kotuyaka makambo mansonu ya malamumu asalaka.

Mikolo mingi mileki te awa nazalaki kotala mama moko kotelemaka elongo na mwana na ye ya mwasi wana ezwaka bango mpete ya koyebana elongo lokola ndakisa ya bomwasi ya lokumu mpe lokola bakabolaki na ngai nini ezali ndimbola ya likambo yango mpo na bango, nayokaki bondimami mpe bolendisi ya Nkolo mpo na biso banso.

Na lisalisi nyonso tokoki kopesa bilenge oyo, ya monene koleka nyonso ekozala ete bayoka ete totieli bango motema ete bazali kotambola na nzela ya bozongi ndako epai ya Nzambe mpe ete bakoki kosala yango. Mpe tosalaka yango malamumu

koleka na kokendaka elongo na bango. Lokola nzela ezali mopanzi makasi mpe mabanga- mabanga bakoza nga mpiko ntango moko mpe bakobeta mabaku. Bakoki mpe ntango moko koyoka nsoni ya epai ekokeyende bango mpe bakoyenga-yenga nsima ya makambo oyo ezali ntina ya boseko moke. Pologalami oyo efulami ekosala ete eye esalema te mpo ekokamba bilenge kobianga mpe kozwa lisalisi ya Molimo Mosantu.

Toli ya malamumu koleka nyonso oyo tokoki kopesa bilenge ezali ete bakoki kozonga epai ya Tata na Likolo bobele soki bakambami mpe basembolami na Molimo Mosantu. Boye soki tozali bwania, tokolendisa, kosanzola, mpe kokamata lokola ndakisa eloko nyonso oyo ezali kobianga Molimo Mosantu. Ntango bakabolaka elongo na biso nini bazali kosala mpe koyoka tosengeli biso moko kozala na makoki ya Molimo. Nde bakoyoka bondimami bwa Nzambe o nzela ya masanzoli mpe bipwepwa na biso. Mpe soki tosengeli kopesa toli ya kosembola, bakoyoka bolingo na biso mpe bolingo ya Nzambe na yango, kasi mpamela to kobwakisama te, oyo ekoki kopesa Satana nzela ya komema bango mosika.

Ndakisa ya malamumu koleka oyo balingi uta na biso ezali kosala nini basengeli kosala. Tosengeli kosambela mpo ete bazwa makambo ma Molimo. Tosengeli komanyola kati na makomi mpe maloba ma bapofeta na bomoi. Tosengeli kosala miango miye mizali matombeli mpamba te kasi mayokani. Mpe nsima tosengeli kobatela bilako na

biso epai ya Nkolo. Mpe tosengeli kotombola basusu na kokabolaka mapamboli ma Bomikabi oyo eyei kati na bomoi na biso.

Mpe tosengeli kolakisa ndakisa ya botongono ya ntango nyonso mpe ya kolandana kati na bomoi na biso oyo Nkolo azali kozela uta na bango. Wana ezali biso kosala eye, tokosalisa bango koyoka uta na Molimo bosolo ete soki bazali kotia molende, bakoyoka maloba uta na Mobikisi ya bolingo mpe Tata na Likolo ete: “Malamu, yo moombo malamumu mpe ya sembo, ozalaki malamumu

na makambo mike, nakotia yo likolo ya mingi. Yingela na esengo ya Nkolo na yo.”⁴ Mpe biso oyo tozali kosalisa bango na nzela na bango tokoyoka maloba maye na esengo.

Natatoli ete Nkolo alingaka bino mpe mwana nyonso ya Nzambe. Oyo ezali bokonzi na Ye, oyo ezongisami na mafungola ya bonganganza mbe o nzela ya Profeta Joseph Smith. Thomas S. Monson azali profeta ya Nkolo lelo oyo. Nalaki epai ya moko moko kati na bino ete, wana ekolanda bino malako mafulami kati na eye, Eklezia ya

Yesu Klisto, ete bilenge na biso mpe biso oyo tozali kosalisa mpe kolinga bango tokoki kokangolama mpo na kozonga na bokengi na ndako elongo na Tata ya Likolo mpe Mobikisi mpo na kozala kati na mabota mpe esengo libela. Na nkombo ya Yesu Klisto, amene.

MATANGI

1. 3 Nefi 14:13–14.
2. Thomas S. Monson, “To Learn, to Do, to Be,” *Liabona*, Sanza ya zomi na moko 2008, 67.
3. *Young Women Personal Progress* (Buku moko, 2009), 6.
4. Matai 25:21.